

ועדת תעסוקה 2030

שולחן עגול

המלצות צוות הכשרות והון אנושי

דיתה ברוניצקי

מרץ 2018

רקע: חשיבות ההשכלה הטכנולוגית וההכשרות המקצועיות

- התמיכה הממשלתית ברכישת הון אנושי מקובלת כעיקרון בסיסי בכל העולם המפותח
 - ללא תמיכה ממשלתית, היקף ההשקעה בהון האנושי יהיה נמוך מדי בעיקר בקרב פרטים משכבות חלשות (אצלם כשל השוק חריף יותר)
- בישראל ההשקעה הממשלתית בפיתוח ההון האנושי לאנשים שאינם פונים לאקדמיה נמוכה במיוחד
 - אי השוויון בכישורי העבודה גבוה מאד (דו"ח ה OECD)
 - שינויים הטכנולוגיים מהירים והעלייה בתוחלת החיים מעלים את הצורך בבהכשרה בכלל ובכישורים בסיסיים בפרט
- הממצא המרכזי בספרות הוא שהתשואה להכשרה מקצועית איכותית (במונחי שנת השכלה) אינה נמוכה מהתשואה להשכלה אקדמית, בעולם ובישראל

- החלטת ממשלה לקידום ההשכלה הטכנולוגית (טכנאים והנדסאים):

- מגדילה את היקף התקצוב כתלות בגודל מינימלי של מכללות
- נוסף שלב טכנאי מתוקצב (שנה), ודרישה להגדרת אקרדיטציה מהכשרה מקצועית לטכנאי
- המלצה להעצמת מועצת ההנדסאים והטכנאים, בעיקר בצד הפדגוגי והפיקוחי

המלצות

- על הממשלה לקחת אחריות לתקצוב ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה המקצועית, בדומה להשכלה האקדמית
 - לכל אדם זכות ללימודים מתוקצבים בהיקף של שנת לימוד אחת לפחות, בעת כניסתו לשוק העבודה המקצועי
 - מובטלים בעלי חסם תעסוקתי זכאים להכשרה המתאימה לצרכי שוק העבודה
 - הרחבת המערכת באופן הדרגתי ותוך בחינה מתמדת של האिכות
- הרפורמה המוצעת מרחיבה ומשלימה את הרפורמה בהשכלה הטכנולוגית שהתקבלה בהחלטת הממשלה
- בסיס התקצוב יסתמך על החלטת הממשלה, כלומר כ-19.5 אש"ח בממוצע לשנת לימוד (כ-1100 שעות)

קריטריונים ומבנה ספקי ההכשרות

- יעד האיכות המוצע למערכת הוא תשואה לשנת לימודים, במונחי שכר של בוגרי ההכשרה, של 6% מעל השכר הצפוי להם ללא הכשרה
 - קריטריון סף שיבטיח כי המערכת תצדיק את המימון הציבורי, ייבדק ע"י יחידת המחקר והאסטרטגיה
 - בהכשרות בעלות איכות מוכחת (6% לפחות) לא יוגבל מספר הלומדים המתוקצבים
- המכללות הטכנולוגיות הן הגופים המרכזיים להשכלה טכנולוגית והכשרה מקצועית
 - מומלץ שהמכללות הטכנולוגיות תספקנה את הכשרת ההנדסאים, הטכנאים ומגוון הכשרות מקצועיות
 - עידוד לשילוב בין המכללות האקדמיות והטכנולוגיות, כפי שקיים חלקית היום

- הרחבת המכינות למתן ההון האנושי הכללי – עברית, אנגלית, מתמטיקה, אוריינות מחשב
- עידוד תחרות, כך שתתאפשר גמישות רבה יותר בקביעת תכניות הלימודים, מעל רף המינימום של 25% שנקבע בהחלטת הממשלה, לגופים שיעמדו בקריטריונים של איכות ניהולית ופדגוגית ותשואה ללימודים
- שילוב מעסיקים בעיצוב תכניות הלימוד, מעורבות בהפעלת התכניות, והמשך והרחבת תמיכה בתכניות לימוד הכוללות השמה מראש ונבנות בשיתוף הדוק עם המעסיקים
- חלק מהתשלום לספקי ההכשרה יהיה על בסיס איכות ההשמה של הבוגרים בשוק העבודה

- הכוונה המבוססת על נתוני שוק העבודה והכשרה בשיתוף עם המעסיקים הן תנאי הכרחי להצלחת מערכות הכשרה בעולם: לקח מיום עיון
- תוקם במשרד יחידה להכוונה תעסוקתית, שתפקידיה:
 - אחריות על הגדרת הליכי ההכוונה והמיון ללימודים
 - יצירת בסיס נתונים הכולל את השכר בתחום ההכשרה, שיעורי ההשמה במקצוע ואפשרויות הקידום
 - הנגשת הנתונים לכלל הציבור
 - פיקוח על ההכוונה הנעשית בגופים המפנים להכשרות ובגופים המכשירים
- המועמדים ללימודים יהיו זכאים להכוונה מקצועית מבוססת נתונים על הפרט ועל הביקושים של המעסיקים

ראייה מתכללת של תחום ההכשרה

- מומלץ להבנות ראייה מתכללת של תחום ההכשרה
- הסתכלות אחודה על כל גופי ההכשרה, הכוללים את האגף להכשרה מקצועית, מה"ט וכן משרד החינוך והמל"ג, זאת לשם:
 - הבטחת פדגוגיה מאוחדת
 - יצירת רצף אקרדיטציה משלב ההכשרה המקצועית, דרך לימודי טכנאים, ועד להנדסאים ומהנדסים מעשיים וכן לימודי הנדסה באקדמיה
 - למנוע כפילויות וחוסר תאום בפעילות ההשכלה טכנולוגית וההכשרה המקצועית
 - לעודד את שילוב ההכשרות המקצועיות בתוך המכללות הטכנולוגיות
 - לאפשר ניצול אופטימלי של תקציב ההצטיידות על פי החלטת הממשלה
- יש לבחון את השינויי המבניים הדרושים על מנת לייעל את התיאום בין ההכשרות המקצועיות להשכלה הטכנולוגית

הקמת המועצה להשכלה טכנולוגית והכשרה מקצועית (המלט"ם)

ישנה חשיבות להקמת מערכת על, עם ראייה כוללת לצרכי המשק והפרט, באילוצי תקציב, אשר:

– תקבל החלטות על בסיס מידע וניתוח מיחידת המחקר

– תפעל מתוך ראייה לטווח ארוך

– תחזק את הקשר בין ההכשרה המקצועית והטכנולוגית למגזר העסקי

• תוקם מועצה להשכלה טכנולוגית והכשרה מקצועית (להלן 'המלט"ם') על בסיס מועצת ההנדסאים והטכנאים

– המלט"ם ישמש כדירקטוריון לתחום, שיפרסם את החלטותיו בשקיפות לציבור

– למלט"ם אחריות פדגוגית כוללת למערכת ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה המקצועית על מנת לוודא את איכות ורלוונטיות המערכת

– ההרכב המתאים הוא כשליש לנציגי הממשלה כמבצעת ובעלת ראייה משקית כוללת; כשליש לנציגים מקצועיים בעלי רקע טכנולוגי-פדגוגי גבוה; וכשליש נציגי מעסיקים על גווניהם השונים

- לוודא פיתוח תכניות לימודים חדשות
 - דגש על תחומים בעלי שיעור תעסוקה גבוה וצומח, או שקיים בהם מחסור משמעותי בעובדים, על פי נתוני יחידת המחקר
- לאשר קריטריונים להסמכות ולתעודות מקצועיות ולבנות הליך לפיקוח
 - מתוך שאיפה להגיע בהדרגה לכך שמוסדות ההכשרה יהיו בעלי יכולת להסמכה עצמאית של בוגריהם (למעט במקצועות רישוי)
- לפעול ליצירת רצף הכשרתי ארוך ככל שניתן ("אקרדיטציה") ומימוש המלצות ועדת האקרדיטציה
- לאשר תכניות להכשרת מרצים, מורים ומדריכים ותיקים וחדשים, ולהגדיר תנאי סף וניסיון תעסוקתי נדרש לפי תחומי הלימוד
- לאשר תכניות לשילוב עובדים בתעשייה כמרצים
- לפרסם אחת לשנה דו"ח לציבור לגבי מצב ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה המקצועית בישראל

תפקידי המלט"ם - המשך

- בהינתן תקציב נתון, לכוון את תהליך התקצוב והתיעדוף על בסיס צרכי המשק, ולהמליץ לאגף תקציבים על שינויים נדרשים בתקציב
- להעניק מעמד מוסד מסמך למעסיקים שיקימו או שיש להם מרכז הכשרה בתחומם
- לאשר תכניות לימוד בתחום הפדגוגיה למורים ומדריכים
- לבחון באופן שוטף את הצורך בסוג והיקף הלמידה לאורך החיים (LLL) ולהציע תכניות מתאימות על פי התפתחות השינויים בשוק העבודה העתידי
- ליזום שינויי חקיקה

- **החזון:** שיפור מערכת ההשכלה הטכנולוגית וההכשרה והמקצועית העל תיכונית. זאת כדי להעניק תעסוקה איכותית ומענה לצרכי המשק בידע וכישורים. המערכת תעניק הכוונה וכלים לצעירים בתחילת דרכם המקצועית ולהמשך דרכם לאורך השנים בשוק העבודה המשתנה

• חינוך לבני הנוער

- הועדה לא עסקה במשרד החינוך ואינה כוללת המלצות בתחום, אך אנו ממליצים לבחון את התאמת מערכת החינוך מהגיל הרך ועד סיום בית הספר התיכון לדרישות עולם התעסוקה הנוכחי והמשתנה
- הועדה לא התמקדה בנושא הכשרת וחינוך בני נוער, למרות קיום מערכת בתי הספר המקצועיים במסגרת משרד העבודה. יחד עם זאת אנו ממליצים בנושא הנוער כי מערכת הכשרת בני הנוער שמבוססת על חניכות צמודת מפעל או צמודת מפעלים תימשך ותתגבר.

• מלגת קיום

- מענה למילגת קיום במהלך ההכשרה – אנו רואים תחום זה כחלק מטיפול מערכת הרווחה באוכלוסייה החלשה, לצד תכניות שנותנות מענה כדוגמת סטארטר או הכשרות ערב. מומלץ להקים קרן מלגות בשיתוף ממשלה, מעסיקים ופילנטרופיה.

• הענקת תואר מהנדס מעשי או תואר מתאים אחר

תודה